

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

De staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
dr. J.A. Vijlbrief
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres

Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

info@sodm.nl
www.sodm.nl

Behandeld door

[Redacted]
[Redacted]

Datum 22 november 2022
Betreft reactie SodM advies dorpenaanpak

Ons kenmerk
22556581

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Hooggeachte heer Vijlbrief,

Met deze brief geef ik u een eerste reactie op het advies 'Dorpen aan zet' dat op uw verzoek is opgesteld door de heer Wientjes. Het advies volgt op uw brief aan de Kamer van 17 mei 2022 waarin u de dorpenaanpak als crisisaanpak aankondigde om de versterkingsopgave los te trekken. In de op 23 juni 2022 door Staatstoezicht op de Mijnen (verder: SodM) gepubliceerde voortgangrapportage heb ik de dorpenaanpak als koerswijziging positief beoordeeld.¹ Ik heb daarbij aangegeven dat deze crisisaanpak voor vier dorpen zich in de komende periode in de praktijk zal moeten bewijzen.

Brengt het advies snelheid in de versterking in de vier dorpen?

SodM herkent zich in de analyse en in grote lijnen in de adviezen van de heer Wientjes. In het bijzonder de crisisaanpak die ook door de heer Wientjes wordt voorgestaan en de grotere zeggenschap voor bewoners. Een versnelling van de uitvoering van de versterkingsopgave is nodig in verband met de veiligheid die momenteel onvoldoende geborgd is. In het zijn van een advies voor uitwerking van de dorpenaanpak zit echter ook mijn zorg: ik constateer dat hiermee een vertraging van de voorgestane dorpenaanpak is opgetreden. Terecht constateert de heer Wientjes zelf ook dat de dorpenaanpak nog niet vlot en nog niet als crisisaanpak functioneert. De heer Wientjes noemt 'urgentiebesef' als voorwaarde voor versnelling, maar de vraag blijft onbeantwoord wat er nodig is om dit urgentiebesef te laten groeien.

Onderstaand zal ik nader ingaan op de overige aandachtspunten die direct uw aandacht vereisen. SodM zal in de volgende voortgangsrapportage de verdere uitrol en resultaten van de dorpenaanpak nader beschouwen.

¹ <https://www.sodm.nl/sectoren/gaswinning-groningen/documenten/rapporten/2022/06/23/voortgang-van-de-versterkingsopgave-en-de-afbouw-van-de-gaswinning--21-22>, pp. 31-32.

Daadkrachtig uitvoering tot stand brengen

Bij een crisisaanpak is helderheid wie uiteindelijk knopen doorhakt essentieel. De heer Wientjes lijkt in zijn advies geen keuze te maken: er wordt gesproken over een regisseur met een ruim mandaat en doorzettingsmacht, waarbij tegelijkertijd de stuurgroep met gemeenten, NCG en EZK de kaders van het handelen van deze uitvoeringsregisseur aangeeft. Maar wie bepaalt uiteindelijk? Wie voorkomt een impasse als de stuurgroep moeite heeft tot consensus te komen? Een deel van het opdrachtgeverschap ligt nu gezien huidige wet- en regelgeving² bij de gemeenten via het lokale plan van aanpak waar de prioriteiten en volgorde van de versterkingsopgave wordt vastgelegd. In het advies voor de dorpenaanpak is in feite de burger opdrachtgever (via het dorpssteam). Het gaat immers om hun woningen en veiligheid. De NCG gaat in beginsel over de uitvoering. De NCG zou wel een heldere wettelijke opdracht moeten krijgen om de versterkingsoperatie met het oog op een brede opvatting van veiligheid ten dienste van de burgers zo snel als mogelijk te realiseren. Een dergelijke brede opdracht is dan de wettelijke basis voor de NCG en de uitvoeringsregisseur om wat met het dorpssteam is afgesproken ook tijdig te realiseren. Het is aan u, de staatssecretaris, om de NCG – ook op haar aangeven – de ruimte en bevoegdheden te geven die nodig zijn hiervoor. Het is aan u om knopen, financieel of op welke terrein ook, door te hakken als dat nodig is. De stuurgroep moet deze knopen snel klaarleggen en niet – zoals in de afgelopen jaren te vaak gebeurde – deze laten liggen of onnodig lang bediscussiëren.

Als een nieuw persoon wordt aangesteld als uitvoeringsregisseur mag bovendien geen tijd verloren gaan, aangezien deze persoon een kritieke rol vervult in het realiseren van een aantal actiepunten die dit jaar volgens de planning (uitvoeringsagenda) nog worden afgerond.

Maatwerkkader om verschillen weg te nemen

De adviezen hoe om te gaan met verschillen beoordeel ik als verstandig en goed. Ze zijn ook ambitieus; een maatwerkkader te hebben per januari 2023 is geen gemakkelijke opgave. De vraag die dit advies bij SodM verder oproept is hoe dit advies zich verhoudt tot uw 'verschillenbrief' van 26 september 2022 en de door u toegezegde uitwerking hiervan aan de Kamer.

Naast het maatwerkkader is ook van belang dat als onderdeel van de dorpenaanpak in de wijken en dorpen geïnventariseerd wordt welke verschillen door de bewoners als niet-uitlegbaar worden ervaren en welke redenen daaraan ten grondslag liggen. Dit zal de basis zijn om met de mensen uit de wijken en dorpen tot een gedragen aanpak te komen. Deze inzichten zijn ook belangrijk om tot een maatwerkkader te komen dat voldoende houvast en ruimte geeft.

Aardgasvrij maken van de vier dorpen

In zijn advies stelt de heer Wientjes voor dat alle woningen aardgasvrij worden gemaakt, inclusief de woningen die buiten de huidige scope van de versterking vallen, op norm zijn of al versterkt maar nog niet aardgasvrij zijn.

² (Toelichting op) Besluit versterken gebouwen Groningen 2019.

In de vier dorpen gaat het om een beperkt aantal adressen waaraan extra werkzaamheden verricht moet worden. Hoewel deze aangeboden compensatie op zichzelf geen verschil wegneemt, deelt SodM de inschatting dat deze compensatie kan helpen om ervaren verschillen weg te nemen.

Voor andere delen van het aardbevingsgebied zou het aardgasvrij maken van alle huizen enorme gevolgen hebben voor de omvang van de opgave. Naast een grote versterkingsopgave wordt hiermee immers een nog grotere verduurzamingsopgave gezet. De heer Wientjes is duidelijk over de prioritering en ik steun zijn advies op dit punt zeer: stel de veiligheid voorop door te zorgen dat in die gevallen waarin verduurzaming niet gecombineerd kan worden met het nemen van versterkingsmaatregelen of tot grote vertraging leidt, het versterken voorgaat en de verduurzaming later komt. Het verduurzamen als compensatie mag niet ten koste gaan van de veiligheid van bewoners van de andere wijken en dorpen die nog wachten op versterking. Het is belangrijk dat dit principe bij het uitwerken van de dorpenaanpak voor het gehele gebied goed gehanteerd wordt.

Ik adviseer u om met name op bovenstaande punten aandacht en helderheid te geven bij de nadere uitwerking van de dorpenaanpak. Uw voorgangers hebben de mensen in de regio de veiligheidsbelofte gedaan om de gaswinning zo snel mogelijk af te bouwen en de versterkingsopgave voor 2028 af te ronden. Hiermee zal de gebouwveiligheid gewaarborgd zijn maar zal ook aan het wachten, de onzekerheid en de schadelijke gevolgen ervan een einde komen. Het is de dure plicht van de overheid om er alles aan te doen om deze belofte ten dienste van de gedupeerden in de wijken en dorpen na te komen. De verduurzamingsopgave zal zeer waarschijnlijk meer tijd kosten maar is net als de versterkingsopgave gebaat bij een heldere doelstelling. Zodra het vereiste inzicht er is zou ook voor deze opgave een einddatum opgegeven moeten worden. In het belang van de voortgang van de versterking en daarmee veiligheid van de bewoners in het aardbevingsgebied.

Hoogachtend,

ir. T.F. Kockelkoren, MBA
Inspecteur-generaal der Mijnen